

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW
w Olsztynie
DELEGATURA w ELKU
19-300 EA, ul. Mickiewicza 11
tel. 22 621 41 52

WUOZ-ELK.5183.17.2024.RN
Nr pisma: 10.43/2024

Elk, dnia 19.02.2024 r.

Ks. Tomasz Lalak
Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej
p.w. NMP Matki Kościoła w Gołdapi
ul. Żeromskiego 2, 19-500 Gołdap

W odpowiedzi na wniosek z dnia 25.01.2024 r. (wpłynęło: 25.01.2025 r.), w sprawie wydania zaleceń konserwatorskich odnośnie wykonania zabezpieczenia kościoła przy ul. Żeromskiego 2 w Gołdapi na dz. nr 659/2 poprzez montaż systemu sygnalizacji pożaru SSP oraz systemu alarmowego – zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz.U. 2022r. poz. 840 ze zm.),

Warmińsko – Mazurski
Wojewódzki Konserwator Zabytków

wydaje zalecenia konserwatorskie określające sposób korzystania z zabytku a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Budynek kościoła przy ul. Żeromskiego 2 w Gołdapi na dz. nr 659/2 objęty jest prawną ochroną konserwatorską w oparciu o decyzję Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dn. 13.02.1979 r., znak: WKZ 534/9/d/79 (wpisującą ruiny przedmiotowego kościoła do rejestru zabytków). Teren przedmiotowej działki nr 659/2 znajduje się ponadto na obszarze wpisanym do rejestru zabytków na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków KL.WKZ 534/16/d/79 z dnia 19.02.1979r.

Zakres inwestycji:

1. Wykonanie przewodowego systemu sygnalizacji pożaru SSP wewnątrz kościoła (montaż: optycznych czujników dymu, centrali pożarowej, czujników liniowych oraz sygnalizatorów).
2. Wykonanie systemu alarmowego opartego na kameach z analizą obrazu (kamery na zewnątrz montowane na nowych słupach oświetleniowych, wewnątrz montowane na kondygnacji chóru kościoła).

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Elku, informuje iż przeprowadzenie prac związanych z wykonaniem zabezpieczenia kościoła przy ul. Żeromskiego 2 w Gołdapi na dz. nr 659/2 poprzez montaż systemu sygnalizacji pożaru SSP oraz systemu alarmowego jest dopuszczalne.

Nowe instalacje w budynku powinny być ograniczone do niezbędnego minimum. Przy planowaniu remontu wszelkich instalacji oraz doboru ich trasy, należy uwzględnić już istniejące bruzdy, wnęki i otwory po poprzednich instalacjach oraz prowadzić ją z poszanowaniem substancji zabytkowej, w sposób wykluczający ingerencję w ewentualny wystrój architektoniczny i malarski budynku. Zwłaszcza w przypadku wyznaczania nowych tras pod instalacje, ich przebieg należy dopasować do formy architektonicznej budynku – zarówno jego elewacji jak i wnętrza. W związku z powyższym niedopuszczalne jest prowadzenie instalacji poza narożnikami pomieszczeń i płaszczyzn ścian, w tym lokalizacja skrzynek licznikowych, przyłączowych itd. w połowie długości lub wysokości ścian. Instalacje należy prowadzić wzdłuż gzymsów, okapów, rur spustowych, rynien, odsadzek oraz innych elementów architektonicznych, co w sposób maksymalnie pozwalający na jej ukrycie. W/w instalację zaleca się ukryć w grubości tynku. Wewnętrzne przewody instalacyjne zaleca się ukryć za elementami takimi jak boazerie, a

Załączniki:

Wskazania konserwatorskie

jeśli nie będzie to możliwe – w grubości tynku. Do naprawy i uzupełnienia ubytków tynków zaleca się użycie tynku o tym samym składzie jak oryginalny. Prowadzenie przewodów po powierzchni jest dopuszczalne jedynie w uzasadnionych przypadkach, jednakże wszystkie zewnętrzne elementy należy scalić kolorystycznie ze ścianami. Podczas prowadzenia wszelkich prac należy zapewnić odpowiednią estetykę i standard ich wykonania.

Roboty ziemne związane z zabezpieczeniem technicznym terenu wokół kościoła (wykonanie trasy kablowej na głębokości do 0,7m oraz wykonanie punktów oświetleniowo – kamerowych), ze względu na lokalizację na obszarze wpisanym do rejestru zabytków – zaleca się prowadzić pod stałym nadzorem archeologicznym. Podczas wyznaczania tras kablowych należy uwzględnić istniejące zainwestowanie terenu oraz drzewostan.

***

Jednocześnie informuje się, iż niniejsze pismo nie jest pozwoleniem na wnioskowane prace oraz nie zastępuje orzeczeń oraz decyzji administracyjnych innych organów, wymaganych przepisami odrębnych ustaw.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 i pkt 11 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, prowadzenie robót budowlanych lub podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Tryb i sposób wydawania pozwoleń określa Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 02 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 81).

Orzecznia:

- 1) Adresat,
- 2) a/a.

Joanna Sohalowska
Wydziałowe Kierownictwo Zabytków
Joanna Sohalowska
p.o. Kierownika Delegatury

Ks. Tomasz Lalak
Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej
p.w. NMP Matki Kościoła w Gołdapi
ul. Żeromskiego 2
19-500 Gołdap

WUOZ-ELK.5183.19.2024.RN

EtK, dnia 29.02.2024 r.

Numer pisma 1850/2024

W odpowiedzi na wniosek z dnia 25.01.2024 r. (do Delegatury wpłynęło dnia 25.01.2024 r.) w sprawie wydania zaleceń konserwatorskich dotyczących remontu budynku plebanii zlokalizowanej przy ulicy Żeromskiego 4 w Gołdapi na dz. nr 659/1 organ konserwatorski informuje, iż przedmiotowy budynek zlokalizowany jest na obszarze objętym prawną ochroną konserwatorską w oparciu o art. 7 pkt. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 840), na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków KL.WKZ 534/16/d/79 z dnia 19 lutego 1979 r. wpisującej część miasta Gołdapi do rejestru zabytków. Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 840). Budynek ujęty jest również w wojewódzkiej ewidencji zabytków na podstawie zarządzenia W-M WKZ Nr 52/1013 z dnia 18.06.2013 r.

Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków

wydaje zalecenia konserwatorskie określające sposób korzystania z zabytku a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Zakres planowanych prac obejmuje:

1. demontaż starych i montaż nowych rynien i rur spustowych z blachy powlekaniej;
2. demontaż starych i montaż nowych obróbek blacharskich z blachy powlekaniej;
3. uzupełnienie tynków i malowanie farbą elewacyjną elewacji zewnętrznej;
4. demontaż i montaż nowych drzwi i okien drewnianych;
5. demontaż i montaż nowych parapetów kamiennych;
6. wykonanie izolacji pionowej murów ceglanych;
7. wykonanie nowej opaski z polbruku.

Celem zaplanowania jakiegokolwiek inwestycji wobec przedmiotowego budynku oraz możliwością zajęcia ostatecznego stanowiska przez organ konserwatorski w przedmiotowej sprawie (*którego ustawowa ochrona prawna polega przede wszystkim na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków i udaremnianiu niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków*) wymaga przedłożenia **dokumentacji z wykonania stosownych badania konserwatorskich substancji zabytkowej** (lub ich wykonanie), a **wyniki których winny być uwzględnione w programie działań przy obiekcie**. Na badania konserwatorskie należy uzyskać odrębne pozwolenie organu konserwatorskiego zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt. 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jakiegokolwiek działania remontowe zabytkowego obiektu winny być prowadzone z **poszanowaniem substancji zabytkowej wraz z maksymalnym jej zachowaniem oraz użyciem materiałów budowlanych historycznie uzasadnionych**. Definicja badań konserwatorskich (art. 3 ust. 9 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami) wskazuje, iż są to działania mające na celu **rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich**, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich. Art. 37a przytoczanej wyżej ustawy wskazuje kto może wykonać badania konserwatorskie tym samym program prac konserwatorskich. Badania konserwatorskie i następnie program prac konserwatorskich winny obejmować ocenę stanu zachowania budynku, stopnia jego zawilgocenia pod względem zasadności wykonania izolacji pionowej ścian, stratygrafię warstw malarskich elewacji zewnętrznych oraz stolarek otworowych, stan zachowania stolarek i zasadność ich wymiany oraz przeprowadzenie oceny możliwości przeprowadzenia prac konserwatorskich. Program prac konserwatorski ponadto winien uwzględniać

rodzaj tynków i farb możliwych do zastosowania na przedmiotowym obiekcie – kompatybilnych z istniejącymi powłokami zewnętrznymi.

Główną zasadą konserwatorską podczas planowania remontu obiektu zabytkowego jest wykonanie go przy użyciu materiałów historycznie uzasadnionych, z maksymalnym zachowaniem substancji zabytkowej i minimalną w nią ingerencją, tj. obowiązuje zasada kontynuacji tradycyjnych materiałów i technologii (w zależności od konkretnego budynku - tj. kamień, cegła, drewno, szkło, dachówka ceramiczna w kolorze ceglasto-czerwonym, blacha miedziana, cynkowa lub tytanowo - cynkowa, tynki, zaprawy i farby, które pozwolą na odparowywanie wilgoci z muru), charakterystycznych dla okresu powstania obiektu. Rekonstrukcji elementów niezachowanych, należy dokonywać na podstawie materiałów znanych np. z przekazów, dokumentów archiwalnych czy ikonografii.

Podczas wymiany istniejących obróbek blacharskich oraz orynnowania zaleca się stosować tradycyjne materiały w postaci wyrobów z blachy tytanowo-cynkowej, która nie rdzewieje, są materiałem trwałym.

Stolarka otworowa (okna i drzwi) jest nieodłącznym elementem elewacji historycznych obiektów. Najczęściej posiadają indywidualnie zaprojektowane formy i kolorystykę, stanowiące istotny element budynku o charakterze dekoracyjnym a zarazem podkreślającym harmonię proporcji w obrębie detalu architektonicznego ścian oraz otworów, a nierzadko definiującym przynależność stylową i charakter całej budowli. W związku z powyższym należy skłaniać się w kierunku renowacji istniejącej historycznej stolarki okiennej i drzwiowej, a nie jej wymiany na nową. W przypadku konieczności wymiany zniszczonych elementów bądź całych egzemplarzy stolarek, należy je odtworzyć na wzór oryginału (zachowując kształt, konstrukcję, proporcje, profile, podziały, materiał) w oparciu o wykonaną inwentaryzację rysunkowo-pomiarową w skali 1:10 wraz z detalami 1:1. W kwestii możliwości wymiany całych stolarek, organ podejmie stanowisko po przedłożeniu dokumentacji konserwatorskiej dot. jej chronologii, stratygrafii (kolorystyki) i stanu zachowania. Wymiana wymaga również przedłożenia szczegółowego projektu, który pozwoli zweryfikować poprawność odtworzenia cech oryginalnej stolarki.

Dla otworów okiennych i drzwiowych w budynku, w których nie zachowały się oryginalne stolarki, należy zaprojektować nowe na zasadzie analogii, o formach wynikających z analizy źródeł ikonograficznych. W przypadku braku materiałów pozwalających zidentyfikować pierwotną formę stolarek, dopuszczalne jest wykonanie nowych o formie nawiązującej do stolarek historycznych występujących w budynkach o podobnym okresie powstania i stylistyce, w kolorystyce wynikającej z badań konserwatorskich pozostałych zachowanych stolarek oraz elewacji przedmiotowego budynku.

Inwentaryzacja i projekt stolarki winien zawierać:

- a) widok od zewnątrz w skali 1:10
- b) widok od wewnątrz w skali 1:10
- c) przekrój poziomy w skali 1:10 oraz 1:1
- d) przekrój pionowy w skali 1:10 oraz 1:1
- e) opracowanie snycerskie – detal oraz okucia w skali 1:1

W widokach należy wrysować opracowania snycerskie oraz okucia. W przekrojach należy pokazać pełne grubości murów, w których osadzona jest stolarka. Na przekrojach winna być wyjaśniona zasada otwierania skrzydeł. W skali 1:1 należy odwzorować przekroje poziome i pionowe, które powinny być szczegółowym opracowaniem przekrojów 1:10 wyjaśniającym formę i konstrukcję poszczególnych elementów i ich połączeń. W skali 1:1 należy rysować też wszystkie detale plastyczne, które szczegółowo nie mogły być pokazane na przekrojach. Ponadto w skali 1:1 muszą być odwzorowane wszystkie typy okuć, które należy rysować w trzech rzutach: widok z przodu, z góry, z boku.

Do remontu należy podejść kompleksowo i odpowiednio przebadać budynek pod względem przeprowadzonych w nim prac oraz zmian w najbliższym jego otoczeniu, określenia przyczyn zawilgocenia murów zarówno na zewnątrz jak i wewnątrz, bowiem mogą one być zupełnie inne i niezależne od przyczyn zawilgocenia murów na zewnątrz – może nieprawidłowo działa wentylacja lub jej brak. Podstawową zasadą w obiektach zabytkowych jest niestosowanie szczelnej izolacji fundamentów tam gdzie pierwotnie nie występowała. Decyzja o konieczności zaizolowania fundamentów i ścian piwnic powinna być zawsze poprzedzona analizą stanu zachowania budynku, ustalenia przyczyn powstałych zniszczeń oraz oceną czy planowana inwestycja faktycznie jest niezbędna i stanowić będzie rozwiązanie problemu. Zagadnienie zawilgocenia obiektów zabytkowych było i jest podejmowane przez specjalistów z dziedziny konserwacji. W Internecie można odnaleźć na przykład artykuł prof. zw. dr hab. Bogumiły J. Rouba „Zawilgocenie jako problem w ochronie obiektów budowlanych i zbiorów muzealnych” – dostępny na stronie:

<https://wwozprzemysl.pl/sites/default/files/do-pobrania/2019-12/151%20B.%20Rouba%20Zawilgocenie%20Wyd.%20MNRiPR-S.%20Szreniawa%202017%20r.%20C%20s.%202035%20-%202058.%20.pdf>

Ponadto na stronie:

<https://nid.pl/wp-content/uploads/2024/01/Wytyczne-przeciwdzialanie-zawilgoceniom-budowli-zabytkowych-tekst.pdf>

dostępne są Wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków w sprawie przeciwdziałania zawilgoceniom budowli zabytkowych. Wskazane działania przy zabytku są zgodne z wytycznymi jakimi powinni kierować się organy konserwatorskie.

Prawidłowo wykonana opaska pomaga częściowo rozwiązać problemy wilgotnościowe powodowane przez wodę podciągana kapilarnie przez mury z gruntu. Opaska powinna zostać wykonana z kamienia polnego lub tłucznia wielofrakcyjnego na podsypce z grubego żwiru, przy czym obowiązuje bezwzględny zakaz stosowania uszczelniających zapraw cementowych. Zaleca się wykonanie pasa o szerokości 20-30 cm przy samych ścianach budynku z niewielkim wykopem uformowanym z wyraźnym spadkiem od budynku kościoła; grubość warstwy wypełnienia żwirowo-kamiennego powinna wynikać z poziomu ukształtowania terenu oraz widocznej granicy fundamentowania (średnio 10-20 cm). Krawędzi wykopu nie powinno się umacniać oraz zabezpieczać krawężnikami czy obrzeżem. Ponadto, aby wykonany wykop nie stał się dołem chłonnym zatrzymującym wodę, należy przewidzieć system rowów, tzw. „jezorów” odprowadzających wodę – wypełnionych tłuczniem i wychodzących daleko poza obręb murów budynku.

Inwestycje podejmowane w obiekcie zabytkowym nie mogą prowadzić do sytuacji, w której to wartości obiektu zostają zamazane, przekształcone lub zniszczone, na rzecz chwilowej korzyści i potrzeby przywrócenia wartości nowości. W efekcie nie tylko zatracone zostają bezcenne wartości zabytku, którego nie będziemy już w stanie przekazać kolejnym pokoleniom w niezminionej formie, ale również maleje jego wartość materialna w miarę jak zaciera się jego dawność. To, co bowiem stanowi o emocjonalnej wartości obiektu zabytkowego obiektu to właśnie poczucie obcowania z historią i niezwykłość miejsca. Dlatego jeżeli zatarte zostaną wartości dawności i autentyczności zabytku, to zniszczone zostanie jego powiązanie z przeszłością.

Zgodnie z art. 5 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie. Zatem obowiązkiem właściciela lub posiadacza zabytku jest przestrzeganie przepisów, które nakładają na nich obowiązek realizacji działań wynikających z definicji opieki nad zabytkami spoczywającej na właścicielu lub posiadaczu zabytku, a zatem zabezpieczenie i utrzymanie zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie i korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

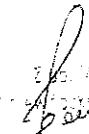
W świetle regulacji art. 4 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków oraz udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, natomiast zgodnie z art. 5 te same ustawy, opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega w szczególności na zapewnieniu warunków zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie.

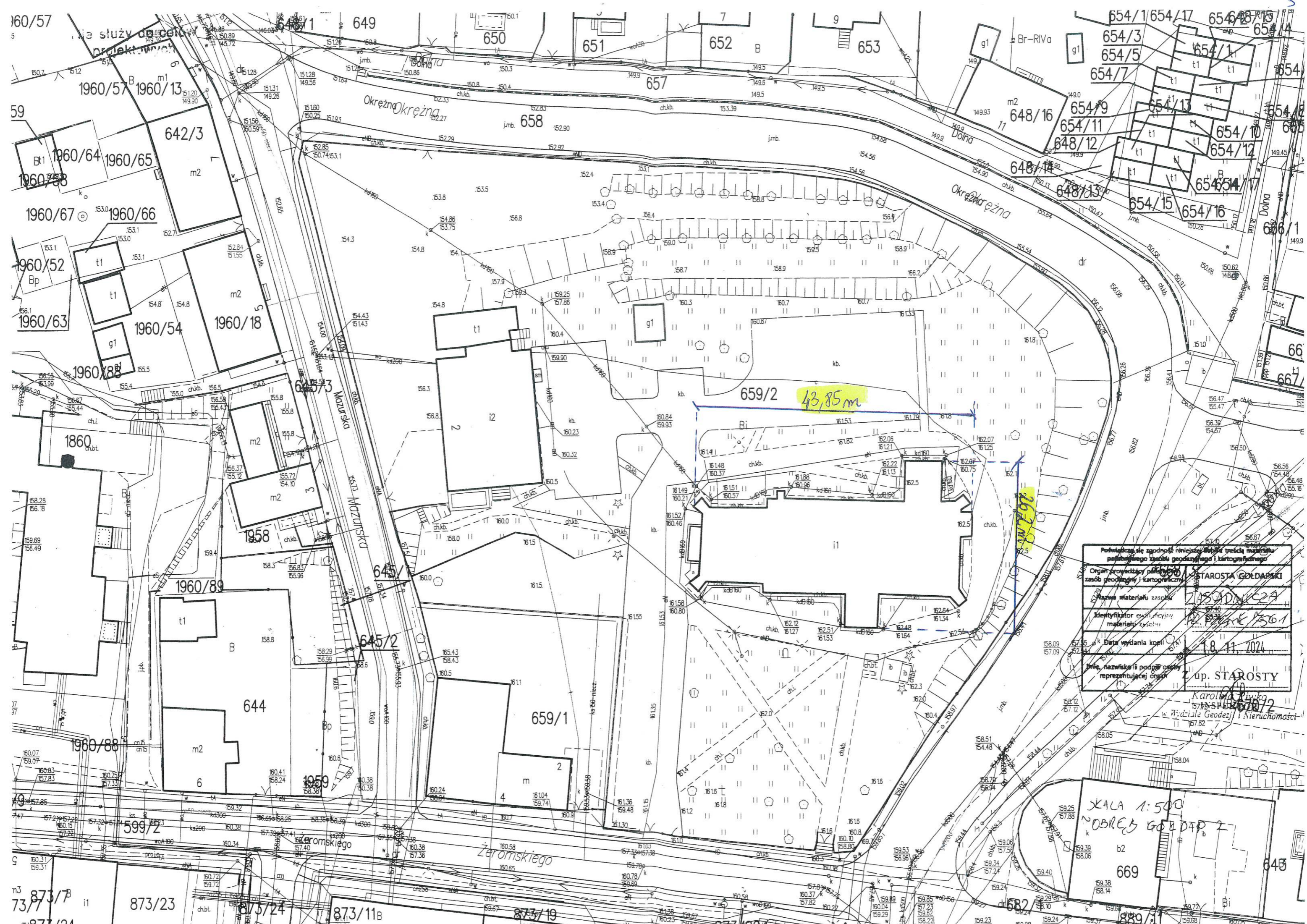
Jednocześnie informujemy, iż wszelkie prace prowadzone przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają uzyskania pozwolenia WKZ (zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na roboty budowlane prowadzone przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków, określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tj. Dz. U. 2021 r. poz. 81).

Niniejsze pismo nie jest pozwoleniem na prace budowlane oraz nie zastępuje orzeczeń oraz decyzji administracyjnych innych organów, wymaganych przepisami odrębnych ustaw.

Otrzymują:

1. Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej p.w. NMP Matki Kościoła w Gołdapi
2. a/a

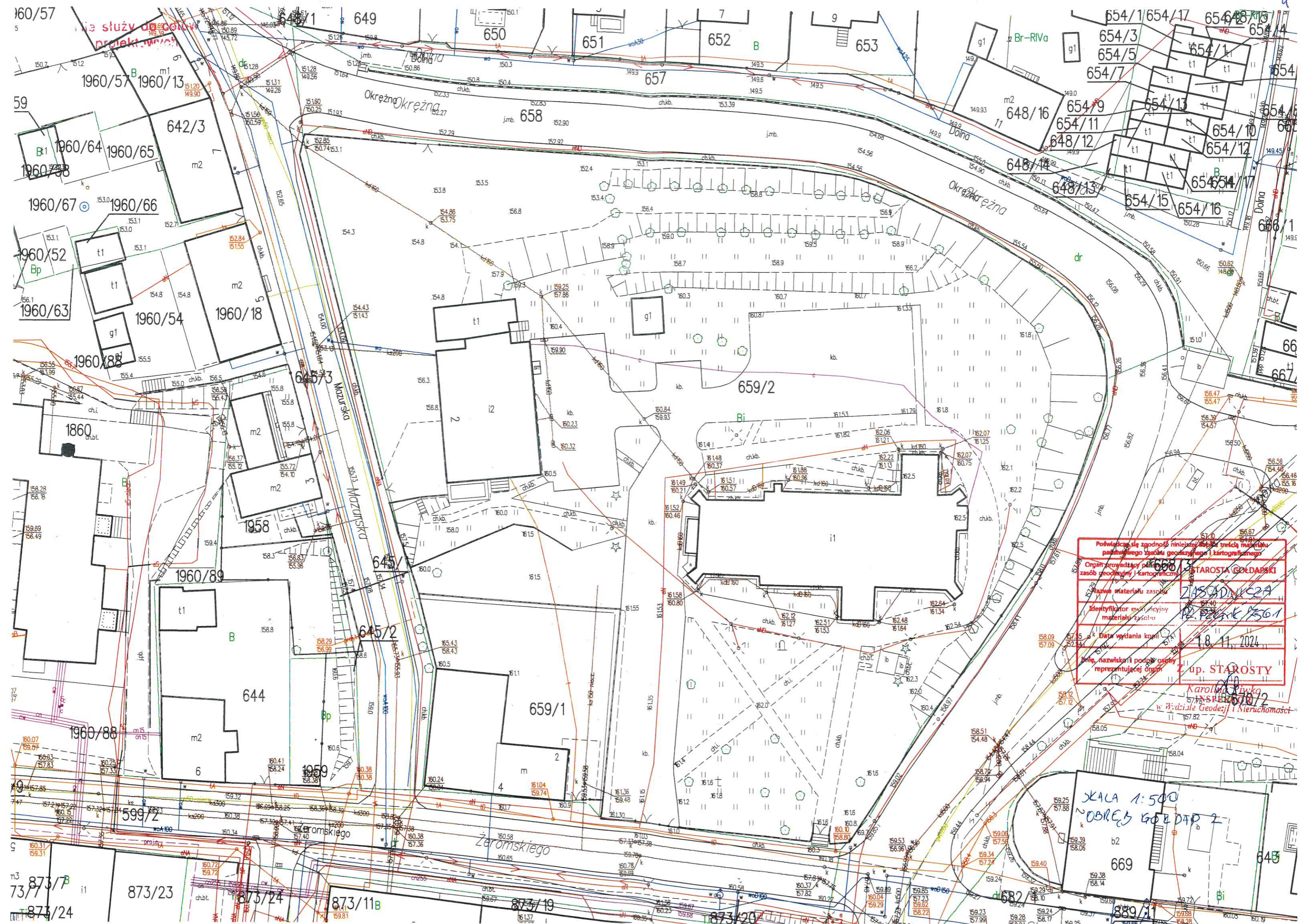

Zbysław Wermiński, Dyrektor
Urząd Generalnego Konserwatora Zabytków
ul. Ś. Józefa 10, 01-641 Warszawa
tel. 22 625 10 00, 22 625 10 01
e-mail: gkz@pkz.gov.pl

Potwierdzenie zgodności niniejszej kopii z treścią materiału podstawowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	
Organ prowadzący podległy zasób geodezyjny i kartograficzny	STAROSTA GÓLDAPSKI
Nazwa materiału zasobu	ZASADNIK 2A
Identyfikator ekspluacyjny materiału zasobu	12 200 1501
Data wydania kopii	18.11.2024
Imię, nazwisko i podpis osoby reprezentującej organ	2 up. STAROSTY

Karolina Ryka
 5178 SP 60072
 w Biurowym Geodezji i Nieruchomości
 157 82

SKALA 1:500
 OBREŚ GÓLDAP 2
 669
 889/11

Podpisuję się zgodnie niniejszą treścią mapy katastralnej z zasobu geodezyjnego i kartograficznego

Organ prowadzący: **STAROSTA GÓRDOPSKI**

Zasób geodezyjny i kartograficzny

Nazwa materiału zasobu: **ZASOBY GÓRDOP 2**

Identyfikator matrycyjny materiału zasobu: **12 100 1501**

Data wydania kopii: **18.11.2024**

Miejsce, nazwisko i podpis osoby reprezentującej organ: **2 up. STAROSTY**

Karolina Rybka
57 78 5 60 07 2
w Biurowie Geodezyjnym i Nieruchomości

SKALA 1:500
OBREŚ GÓRDOP 2

160/57
59
1960/57
1960/13
1960/64
1960/65
1960/66
1960/52
1960/63
1960/67
1960/68
1960/88
1860
1958
1960/89
1960/88
599/2
873/19
873/20
873/24
873/11B
873/19
873/20

654/1/654/17
654/3
654/5
654/7
654/1
654/13
654/10
654/12
654/15
654/16
654/17
654/18
654/19
654/11
648/12
648/14
648/13
654/15
654/16
654/17
654/18
654/19
654/20
654/21
654/22
654/23
654/24
654/25
654/26
654/27
654/28
654/29
654/30
654/31
654/32
654/33
654/34
654/35
654/36
654/37
654/38
654/39
654/40
654/41
654/42
654/43
654/44
654/45
654/46
654/47
654/48
654/49
654/50
654/51
654/52
654/53
654/54
654/55
654/56
654/57
654/58
654/59
654/60
654/61
654/62
654/63
654/64
654/65
654/66
654/67
654/68
654/69
654/70
654/71
654/72
654/73
654/74
654/75
654/76
654/77
654/78
654/79
654/80
654/81
654/82
654/83
654/84
654/85
654/86
654/87
654/88
654/89
654/90
654/91
654/92
654/93
654/94
654/95
654/96
654/97
654/98
654/99
654/100

Żeromskiego

Mazurskiego

SKALA 1:500
OBREŚ GÓRDOP 2